

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ 2003

A. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας τα παρακάτω αποσπάσματα:

Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus; is Gallos iam abeuntes secutus est: quibus interemptis aurum omne recepit. Quod illic appensum civitati nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensatum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est.

Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc. Noli spectare quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi.

Μονάδες 40

Απάντηση:

Μετάφραση:

Τότε ο Κάμιλλος, που για πολύ καιρό είχε παραμείνει εξόριστος κοντά στην Αρδέα, εξαιτίας της μη ακριβοδίκαιης διανομής της λείας από τους Βηίους, αν και ήταν απών εκλέχτηκε δικτάτορας. αυτός ακολούθησε τους Γαλάτες ενώ ήδη αποχωρούσαν: αφού τους εξολόθρευσε πήρε πίσω όλο το χρυσάφι. Αυτό επειδή ζυγίστηκε εκεί έδωσε το όνομά του στην πολιτεία: ονομάζεται δηλαδή Πίσσαυρο, επειδή εκεί ζυγίστηκε το χρυσάφι. Μετά από αυτήν την πράξη επέστρεψε στην εξορία, από όπου όμως επέστρεψε, αφού τον παρακάλεσαν.

Εσύ, σε παρακαλώ, αναζήτησε τα ίχνη του ανθρώπου αυτού και με την πιο μεγάλη φροντίδα είτε στείλ' τον στη Ρώμη είτε φέρ' τον μαζί σου, καθώς θα επιστρέφεις από την Έφεσο. Μη σε απασχολήσει πόσο αξίζει αυτός ο άνθρωπος. Γιατί έχει μικρή αξία όποιος είναι τόσο τιποτένιος. Αλλά, εξαιτίας του εγκλήματος και του θράσους του δούλου, ο Αίσωπος οργίστηκε τόσο πολύ, ώστε τίποτα δεν θα μπορούσε να του είναι περισσότερο ευχάριστο από την επανάκτηση του δραπετή.

B. Παρατηρήσεις

1.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ουσιαστικά:

iure: τη δοτική και την αιτιατική ενικού αριθμού.

civitati: τη γενική ενικού και την αφαιρετική πληθυντικού αριθμού.

hominem: την αφαιρετική ενικού και τη γενική πληθυντικού αριθμού.

scelus: τη δοτική ενικού και την ονομαστική πληθυντικού αριθμού.

recuperatio: την αιτιατική και την αφαιρετική ενικού αριθμού.

Μονάδες 5

β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθενιά από τις παρακάτω αντωνυμίες:

is: τη γενική ενικού και την αιτιατική πληθυντικού αριθμού στο γένος που βρίσκεται.

quibus: τη δοτική ενικού και την ονομαστική πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος.

hoc: τη γενική ενικού και την αιτιατική πληθυντικού αριθμού στο γένος που βρίσκεται.

Μονάδες 6

γ. Να μεταφέρετε στο τετράδιό σας τον παρακάτω πίνακα και να συμπληρώσετε στα κενά του τους τύπους που ζητούνται (να διατηρηθεί το γένος, ο αριθμός και η πτώση).

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
parvi		
	gratius	

Μονάδες 4

Απάντηση:

1. α.

iuri	ius
civitatis	civitatibus
homine	hominum
sceleri	scelera
recuperationem	recuperatione

1. β

eius	eos
cui	quae
huius	haec

1. γ

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
parvi	minoris	minimi
gratum	gratius	gratissimum

B. Παρατηρήσεις

2.α. secutus est: Να γράψετε την υποτακτική στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό σε όλους τους χρόνους (για τους περιφραστικούς τύπους να λάβετε υπόψη το υποκείμενο).

Μονάδες 5

- β.** Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:
- recepit:** το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής του παρατατικού στη φωνή που βρίσκεται.
  - dedit:** το γ' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή.
  - dicitur:** το ίδιο πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται.
  - rediit:** το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού στην ίδια φωνή.
  - investiga:** την αφαιρετική πτώση του σούβινου.
  - mitte:** τα απαρέμφατα ενεστώτα και μέλλοντα στην παθητική φωνή.
  - deduc:** το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται.
  - noli:** το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου.
  - possit:** το γ' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής υπερσυντελικού.

Μονάδες 10

Απάντηση:

2. α

sequatur
 sequeretur
 secutus sit
 secutus sit
 secutus esset
 -----

2. β

reciperes
dant
dicetur
redibam
investigatu
mitti / missum iri
deducite
noluisti
potuissent

B. Παρατηρήσεις

3.α. dictator, is, civitati, Romam, Epheso, preti: Να χαρακτηρίσετε συντακτικώς τις παραπάνω λέξεις των κειμένων που σας δόθηκαν.

Μονάδες 6

β. ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitivi: Να αναγνωρίσετε την παραπάνω δευτερεύουσα πρόταση και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εισαγωγής και εκφοράς της.

Μονάδες 5

γ. Noli spectare: Να εκφράσετε την απαγόρευση με τον άλλο τρόπο.

Μονάδες 4

Απάντηση:

3. α

dictator: κατηγορούμενο στο υποκείμενο Camillus μέσω του συνδετικού ρήματος factus est

is: υποκείμενο στο secutus est.

civitati: έμμεσο αντικείμενο στο dedit.

Romam: αιτιατική κυρίου ονόματος πόλεως ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο στο mitte

Epheso: αφαιρετική κυρίου ονόματος πόλεως ως επιρρηματικός προσδιορισμός που δηλώνει απομάκρυνση από τόπο στο rediens

preti: γενική της αξίας (αφηρημένη αξία) στο est.

3. β

Δευτερεύουσα συμπαρασπαστική πρόταση που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος στην κύρια πρόταση (εξαγγέλλεται από τη δεικτική αντωνυμία tanto). Εισάγεται με το συμπαρασπαστικό σύνδεσμο ut (συνοδεύεται από το nihil και είναι αποφατική). Εκφέρεται με υποτακτική όπως όλες οι συμπαρασπαστικές επειδή στη λατινική το αποτέλεσμα θεωρείται πάντα μια υποκειμενική κατάσταση. Συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (possit), επειδή σύμφωνα με την ιδιομορφία της ακολουθίας των χρόνων, έχουμε εξάρτηση από αρκτικό χρόνο (adfectus est - κυρίως παρακείμενος) και αναφέρεται στο παρόν - μέλλον.

3. γ Ne spectaveris

B. Παρατηρήσεις

4 α. Noli spectare quanti homo sit: Για τη δευτερεύουσα πρόταση αυτής της περιόδου να δηλώσετε το είδος της, να δικαιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της και να τη μεταφέρετε στον ευθύ λόγο.

Μονάδες 9

β. Tu hominem investiga: Να μετατρέψετε την πρόταση αυτή σε βουλητική εξαρτώμενη από τη φράση **Cicero illum monebat** (= ο Κικέρων συμβούλευε εκείνον).

Μονάδες 6

Απάντηση:

4. α

Quanti homo sit: Δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση (μερικής άγνοιας). Εκφέρεται με υποτακτική, όπως όλες οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, επειδή στη λατινική η εξάρτηση δίνει υποκειμενική χροιά στο περιεχόμενο της πρότασης. Συγκεκριμένα με υποτακτική ενεστώτα (sit), επειδή σύμφωνα με την ακολουθία των χρόνων έχουμε εξάρτηση από αρκτικό χρόνο (noli spectare) και εκφράζει το σύγχρονο στο παρόν – μέλλον.
Ευθύς λόγος: Quanti homo est ?

4. β Cicero illum monebat ut (ille) hominem investigaret.